

выяснение паспортных данных, основных жалоб, наличие боли и ее характеристик. Специфические интенции необходимы для расспроса при ряде заболеваний. Например, запрос информации о наличии диспепсических расстройств, связи боли с приемом пищи при заболеваниях органов пищеварительной системы; наличии одышки, отеков, сердцебиения при заболеваниях сердечно-сосудистой системы и др. Универсальные и специфические интенции определяют план профессионального общения врача с больным.

В рамках курса предусмотрена работа по овладению языковыми средствами разных стилистических пластов, что необходимо для выработки навыков адекватного употребления языкового материала в ситуациях общения и для понимания разговорной речи больного.

Методический аппарат каждой темы представляет собой целостную систему текстов и заданий, отвечающих уровню подготовки студентов. Работа с текстами монологического и диалогического характера завершается их трансформацией, построением диалога-расспроса, ситуативными заданиями. Полагаем, что подготовленные методические материалы способствуют формированию коммуникативной компетенции студентов, а также переносу коммуникативных навыков и умений в реальное профессиональное общение «Врач-больной».

Литература:

1. Изаренков Д. И. Обучение диалогической речи / Д. И. Изаренков. – М: Русский язык, 1986 – 160 с.
2. Константинова А. Ю. Что же входит в структуру коммуникативной компетенции нефилолога в области продуктивной речи ? / А. Ю. Константинова // Русский язык за рубежом. – 1993. - №3 – С 77-83.

**До питання створення збірника текстів для читання
з української мови як іноземної
Сергійчук Л.В., Вальченко І.В.**

*Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова
м. Харків, Україна*

e-mail: sergeychuk.lv@mail.ru; e-mail: valchenko-inna@rambler.ru

Проблема створення підручників та посібників для навчання української мови як іноземної є актуальною, оскільки зумовлена новим соціальним замовленням. Сьогодні існує певна кількість підручників та посібників [1; 2; 3;

5; 7] та невелика кількість збірників адаптованих текстів для читання з української мови як іноземної для студентів підготовчих відділень[4], тому гостро стоїть питання їх створення. Ми вважаємо, що комунікативній діяльності можливо навчати на художніх текстах, адаптованих для студентів - іноземців. Тому наша мета – створення збірника адаптованих художніх текстів, уривків з творів, народних казок для читання.

Сприйняття таких текстів, засвоєння та практичне використання їх у мовленнєвій діяльності – важливе завдання навчання іноземних студентів українській мові. Читання текстів крім суто практичних цілей вирішує завдання освоєння форм мовленнєвої поведінки, оволодіння культурними цінностями українського народу через мову, розширення кругозору учнів.

«Читання – один із важливих видів мовленнєвої діяльності, необхідний складник процесу вивчення будь-якої мови як іноземної. ... Це засіб навчання, що сприяє збагаченню лексичного запасу студентів-іноземців, глибшому проникненню в образну систему мови, а у зв'язку з провідним комунікативним спрямуванням навчання мови – формує мовленнєві навички та вміння» [6:202].

З метою ефективного складання текстів важливо зважати на специфічні особливості лексичного складу і граматичної будови художнього тексту. Під час складання текстів більше уваги треба приділяти структурам, найчастіше вживаним у даному різновиді сучасної літературної мови, наприклад, двоскладним простим реченням, підрядним означальним та з'ясувальним реченням тощо.

Важливою проблемою є відбір і організація мовного матеріалу в текстах. Тексти для читання мають бути складені відповідно до лексико-граматичної системи і розташовані за принципом зростаючої складності. Лексика та граматична структура текстів повинні бути скоординовані з навчальною програмою дисципліни «Українська мова» на підготовчому факультеті.

Для того, щоб навчити іноземних студентів способам и засобам комунікації, ми вважаємо за потрібне створити спеціальну серію

передтекстових і післятекстових завдань з метою вироблення навички лінгвістичного аналізу, розуміння та відтворення висловлювань.

Передтекстові завдання до кожного тексту включають семантизацію лексики, аналіз мовних образних засобів тексту. Ці завдання націлюють студентів на уважне та вдумливе читання тексту, підготовляють до засвоєння і розуміння лексичного та граматичного матеріалу.

Післятекстові завдання пов'язані з визначенням змістовних частин тексту, його героїв, з самостійною роботою над лексикою та фразеологією. Вони допомагають перевірити, як студенти розуміють прочитане, а також розвитку мовлення. Особливо вдало виконуються завдання творчого характеру. Фінальний етап роботи над текстами передбачає також складання монологічного висловлювання.

Також важливою є робота над виразним читанням тексту, яка проводиться з дотриманням правильного інтонування синтагматичних та фразових наголосів. Така робота дозволяє вирішувати не тільки проблеми відпрацювання орфоепічних вмінь, але й формує у іноземних студентів навички емоційно-виразного читання.

Вивчення текстів про традиції і життя українців дає можливість викладачу наблизити свій предмет до життя студентів, викликає зацікавленість мовою. Таким чином, читання адаптованих текстів на початковому етапі навчання допомагає іноземним учням краще зрозуміти життя українського народу, підвищує інтерес до вивчення української мови та української культури. Включення в навчальний посібник текстів по країнознавству є одним із основних критеріїв створення навчальних посібників на сучасному етапі.

Вивчення української мови як іноземної є комплексним процесом, який вимагає від студента наявності різних видів та рівнів знань. Створення збірників адаптованих текстів для читання має бути частиною навчального комплексу з вивчення української мови як іноземної, який вимагає наявності

навчальних посібників, збірників вправ і, в тому числі, збірників адаптованих текстів.

Література:

1. Вальченко І.В. Ласкаво просимо!: [навч. посіб. з укр. мови для інозем. студ.]: у 2-х ч./ І.В. Вальченко, Я.М. Прилуцька. – Харків : ХНАМГ, 2011. – Ч. 1. – 386 с.
2. Джура М. Вивчаймо українську мову!/ М.Джура. – Львів : ЛА «Піраміда», 2007. – 212 с.
3. Лисенко Н.О. Українська мова для іноземних студентів./ Н.О. Лисенко, Р.М. Кривко, Є.І. Світлична, Т.П. Цапко. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 240 с.
4. Малярєнко О.А. Збірник текстів для читання з української мови. Читаємо українською: [навч. посіб. для студ. – інозем. підготовч. відділення.]/ О.А. Малярєнко, А.В. Шевцова. – Суми : СумДУ, 2007. – 75 с.
5. Палінська О. Крок – 1 (рівень А1-А2). Українська мова як іноземна: книга для студента./ Олеся Палінська, Оксана Туркевич. – Львів : Артос, 2010. – 104 с.
6. Станкевич Н.І. Художній текст для читання в іншомовній аудиторії: вироблення стратегії розуміння [Електронний ресурс] / Н.І.Станкевич. – С. 202-210. – Режим доступу : <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fwww-center.univer.kharkov.ua%2Fvestnik%2Ffull%2F100.pdf&name=100.pdf&page=1&lang=uk&c=57deaa9>.
7. Чистякова А.Б. Українська мова для іноземців: [підручник з укр. мови для інозем. студ. вищих навч. закладів]/ А.Б. Чистякова, Л.І. Селіверстова, Т.М. Лагута. – Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2006. – 524 с.

Использование игр при формировании фонетических навыков и умений на занятиях по русскому языку

Солодова Л.Е.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

г. Харьков, Украина

e-mail: rki314@ukr.net

Важное место в обучении русскому языку на начальном этапе занимает произношение. Правильное произношение – это необходимое условие овладения навыками и умениями во всех видах речевой деятельности. Хотя при обучении иностранных студентов-нефилологов нет необходимости в идеальном владении произношением, всё-таки следует обеспечить приближение произношения к речи носителей языка. Вводно-фонетический курс знакомит студента с фонетической системой русского языка. Но многие методисты рекомендуют заниматься постановкой звуков не только в первые месяцы обучения. Фонетической разминкой часто начинаются уроки и на 1-2 курсах основных факультетов.